

בית משפט השלום בקריות

ת"א 2747-05 אביטן נ' המועצה האזורית מעלה יוסף ואח'

בפני כב' השופט דאוד מאזן

תובע משה אביטן ת.ז. 078785235

נגד

נתבעים
 1. המועצה האזורית מעלה יוסף
 2. יעקב בוחבוט ת.ז. 09976123
 3. מיכאל פרץ ת.ז. 062263859
 4. האגודה השיתופית החקלאית צוריאל בע"מ

נגד

צד ג' כלל חברה לביטוח בע"מ

פסק דין

בפניי תביעה כספית לתשלום סך של 1,066,317 ₪.

1. הנפשות הפועלות בתיק;

התובע, חבר מושב צוריאל, שנמצא בתחום שיפוטה של המועצה האזורית מעלה יוסף, המחזיק מכוח הסכמים על פי דין במשק מאדמות המושב צוריאל והידוע כמשק "אביטן" (להלן: "אביטן").

המועצה האזורית מעלה יוסף היא מועצה אזורית שהוקמה ופועלת מכוח פקודת המועצות המקומיות והצווים שהוצאו מכוחה, לרבות צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958, ומושב צוריאל הינו אחד הישובים המרכיבים מועצה זו (להלן: "המועצה האזורית").

בוחבוט יעקב, שימש, בזמנים הרלבנטיים לתביעה, סגן ראש המועצה האזורית ויושב ראש הוועדה החקלאית במועצה האזורית (להלן: "בוחבוט").

נתבע מס' 3- משה פרץ, בזמנים הרלבנטיים לתביעה, שימש כחבר ועד מושב צוריאל (להלן: "פרץ").

נתבעת מס' 4 היא אגודה שיתופית, המאוגדת לפי פקודת האגודות השיתופיות (להלן: "מושב צוריאל").

2. על תכנית התמיכה בתום מבצע ענבי זעם;

לאחר שנדמו קולות הלחימה בצפון הארץ, בתום מבצע "ענבי זעם", הממשלה החליטה לתמוך ביישובי קו העימות באמצעות תכנית תמיכה ביישובי קו העימות, בין היתר, באמצעות מימון פרויקטים חקלאיים.

על פי העדויות שהובאו בפני, כל פרויקט שאושר ביצועו זכה למימון בשיעור 66% על ידי קק"ל, 14% בידי משרד החקלאות והיתרה בשיעור 20% השתתפות עצמית של החקלאי.

הצדדים בחרו שלא להביא בפני את התוכנית עצמה והנהלים שנקבעו והסתפקו במתן עדות לעניין זה, כל צד, על פי נקודת ראותו ומבלי שתוצג בפני בית המשפט התכנית, לרבות הנהלים. חשיבות הצגת פרטי התוכנית, נהליה, והגורמים שמחליטים היא חיונית לצורך בירור התביעה שבפני, אך הצדדים הסתפקו בעדויות לגבי התוכנית עצמה, ואני קובע את פרטי התוכנית ונוהליה, בהתאם לעדויות שהובאו בפני.

למרות הניסיון מצד מי מהצדדים לייצר לפני תמונה של שני פרויקטים שונים, שאינם קשורים אחד בשני, אני רואה את התמונה במכלול, למרות שניתן לייצר קו פרשת מים בין הפרויקט הראשוני על התוספות שבו, לבין פרויקט המסלעה, הן מבחינת ציר הזמן בלבד.

תמוה בעיני, כיצד העבודות אושרו ומומנו בשלב הראשון, כאשר הם מחוץ לאדמות המושב המוקצות למושב ולחבריו כדין, ומה שמכונה בניהם "המשבצת", ובשלב יותר מאוחר, כאשר אושר פרויקט המסלעה, אשר בא להגן, בין היתר, על העבודות שבוצעו קודם לכן, או אז כל המעורבים, התחילו לברר אם פרויקט זה מבוצע במסגרת האדמות המוקצות כדין למושב.

עבודת האנשים האחראים על מימוש תכנית התמיכה ביישובי קו העימות במסגרת מבצע ענבי זעם, ראוייה לחקירה ובירור מעמיק, אם כי לא במסגרת תיק זה, אלא על ידי הפניית הנושא לידי הגורמים האחראים כגופי ביקורת מכוח הדין, על התנהלותם.

תמוה ביותר, מדוע הפרויקט הראשון ואף הפרויקט השני, קיבלו את האישורים וקיבלו תקציבים, מבלי שאף גורם בשרשרת קבלת ההחלטות בחן ובדק אם כל פרויקט המאושר, מבוצע במסגרת הקרקעות המוקצות לחבר, כדין, בין אם זה במושב צוריאל ובין אם זה בשורה ארוכה של יישובים אשר הגישו וקיבלו הטבות מכוח תכנית זו. הקלות הבלתי נסבלת של אישור התכניות, בזבז כספי ציבור, מבלי לבצע בדיקה ראשונית, מעמיקה, לגבי מיקומו של הפרויקט, אם הוא מבוצע כדת וכדין במסגרת הנחלה ו/או החזקה כדין של הקרקעות, מעוררת תהיות וכולי תקווה, כי מה שנחשף בפני הוא דבר מקומי בלבד ולא תופעה רחבת היקף בכל המושבים.

יחד עם כל האמור לעיל, השאלה הטעונה הכרעה במסגרת תיק זה, כפי שאעמוד עליה בהמשך, אם קיימת עילת תביעה בפי התובע, כלפי מי מהמעורבים וזאת מבלי לעסוק בשמועות, מסקנות ותחושות בטן, אלא בעובדות בלבד, כפי שאלה הובאו והוכחו בפני.

במסגרת התוכנית הגיש התובע שתי בקשות, מבחינת ציר הזמן, למימון שני פרויקטים.

הראשון מבניהם הוא פרויקט להקמת שטח חממה בגודל של 5 דונם וזאת בשנת 1996. פרויקט זה אושר בידי כל הגורמים לרבות הוועדה החקלאית שבראשות בוחבוט. במסגרת בקשה זו, הוגשו בקשות משנה להגדלת היקף הפרויקט – שגם הן אושרו ומומנו.

הפרויקט, לרבות בקשות ההגדלה, בוצע במלואו ואין לגביו כל טענה. התובע אף אישר בחקירתו כי פרויקט זה אושר ובוצע לשביעות רצונו (עמ' 17 שורות 10 לפרוטוקול); התובע אינו מלין על ביצוע פרויקט זה.

השני, הוא פרויקט משנת 1998. בעקבות ביצוע הפרויקט הראשון, נדרש לבנות קיר תומך למשטחים של התובע. התובע הגיש בקשה להקמת קיר תומך, בקשתו אושרה ע"י הוועדה החקלאית בראשות בוחבוט במכתב המלצה לקק"ל מיום 10.8.98 (ראה עדות התובע עמ' 18 ונספח 8 לסיכומי נתבע 2) (עדות התובע עמ' 11), התובע שילם את חלקו בהשתתפות העצמית בסכום של 30,704 ₪ (נספחים 9-10 לסיכומי נתבע 2), וקק"ל החלה לבצע את עבודות האספלט ובניית הקיר התומך.

התביעה שבפני היא בעניין הפסקת העבודות בגין פרויקט זה.

3. טענות הצדדים בתמצית:

התובע טוען, כי הנתבע 2 (להלן: "**נתבע 2**" או "**בוחבוט**") הוא זה שהורה לסגן מפקח מחוז צפון בקק"ל, מר אליהו גיגי להפסיק את העבודות והוא פעל בהתאם להוראות נתבע 3 (להלן: "**נתבע 3**" או "**פרץ**") פעולות אלו של נתבעים 2 ו-3 נעשו בחוסר סמכות ותוך ניצול משרה ציבורית בניגוד לחוק.

התובע טוען כי הנתבעים 2 ו-3 הם אלו שגרמו להפסקת העבודות מתוך מניעים אישיים זרים ולא חוקיים ובשל כך הם אחראים לנזקים שנגרמו לו כתוצאה מהפסקת העבודות ואשר מוערכים על ידו במיליון ₪ לערך.

הנתבעת 1 טענה, כי יש לדחות את התביעה נגדה מחוסר עילה. הנתבע 3 טען בכתב ההגנה כי הוא לא התערב ולא הורה לאיש דבר (וגם לא לנתבע 2).

הנתבעת 4 טענה בכתב ההגנה כי יש לדחות את התביעה נגדה מחוסר עילה מה גם שבכתב התביעה לא מיוחסת לה כל עוולה במעשה או במחדל ולא כל הפרת התחייבות.

הנתבעים טענו בכתב ההגנה כי הסיבה להפסקת העבודות הינה מתן פסק דין לפינוי נגד התובע ובנו **בת.א. 519/99** בבימ"ש השלום בקרית שמונה ביום 8.1.03, בגין תביעה שהוגשה בשנת 1999 (נספח א' לכתב ההגנה המתוקן מטעם נתבעים 3 ו-4), אשר הוגש עליו ערעור בידי התובע לביהמ"ש המחוזי

וזה נדחה ביום 2.6.04 תוך כדי מתן הוראה כי התובע יפנה את המקרקעין תוך 3 חודשים מיום שהמנהל מודיע כי הקרקע דרושה לו. (נספח ב' לכתב ההגנה המתוקן).

נתבעת 1 הגישה הודעת צד ג' נגד כלל חברה לביטוח אשר, בה היא טענה כי אם תידרש בפיצוי הרי צד ג' יישא בו. צד ג' טענה בכתב הגנתה כי פוליסת הביטוח מכסה נזק אשר נגרם לצד ג' כתוצאה מרשלנות ולא כתוצאה מהחלטה מנהלית ועל כן דין ההודעה להידחות.

4. השתלשלות העניינים כפי שעולה מהעדויות:

התובע הגיש לוועדה החקלאית בקשה לאישור הכשרת הקרקע בפעם הראשונה בשנת 1996 (עדות התובע, עמ' 14) וביום 28.11.96 הוועדה בראשות נתבע 2 אישרה את בקשתו והיא הועברה למשרד החקלאות (נספח 2 לסיכומי נתבע 2). התובע ביקש הגדלת הפרויקט פעמיים ובקשותיו אושרו (ראה עדות התובע עמ' 17 ונספחים 4-7 לסיכומי נתבע 2).

משהסתיים הליך האישורים הפרויקט עבר לקק"ל לביצוע וע"פ נספח יג' לכתב התביעה המתוקן, קק"ל, התובע ונתבע 2 אישרו קבלת עבודות ההכשרה ביום **18.12.97** בפרוטוקול קבלת עבודה (להלן: "פרוטוקול העבודה") אשר נרשם בו כי קבלת העבודה הינה לשביעת רצון המשתתפים (נתבע 2, התובע, הקבלן ונציג קק"ל). מכאן, עבודות הפרויקט הראשון הסתיימו, לשביעות רצון התובע, ועבודות אלו אין לגביהן כל טענה.

לאחר התחלת עבודות ההכשרה, נדרש לבנות קיר תומך למשטחים של התובע, התובע הגיש בקשה להקמת קיר תומך, בקשתו אושרה ע"י הוועדה החקלאית בראשות בוחבוט במכתב המלצה לקק"ל מיום **10.8.98** (ראה עדות התובע עמ' 18 ונספח 8 לסיכומי נתבע 2) (עדות התובע עמ' 11), התובע שילם את חלקו בהשתתפות העצמית בסכום של 30,704 ₪ (נספחים 9-10 לסיכומי נתבע 2), וקק"ל החלה לבצע את עבודות האספלט ובנית הקיר התומך.

פרויקט זה זכה לכינוי הפרויקט השני והוא נושא ההתדיינות בפני.

4.1 ההפסקה הראשונה:

ביום **3.11.98** הפנה מר ראובן אוחיון מזכיר מושב צוריאל (להלן: "אוחיון") מכתב למר מרקוס קוגן מקק"ל בו ביקש כי העבודות יופסקו עד לקבלת אישור מוסמך מהמושב ומרשות שמורת הטבע וזה נתן הוראה למר בן יגלי, להפסיק את העבודה מיד (נספח 11 לסיכומי נתבע 2).

4.2 חידוש העבודות:

לאחר הפסקת העבודות בתחילת נובמבר ניתנה הוראה לחדשם ביום **24.11.98** ע"י קוגן מרכוס בעקבות מכתב של אלי שמחון מזכיר הוועדה לבניין ערים אשר אישר באותו מכתב (נספח ה')

לתצהיר התובע) הסכמה להמשך בניה במקרקעי התובע. על אותו מכתב ישנה הוראה בכתב ידו של קוגן מאותו יום (ראה עדותו בעמ' 36) לקבלן קק"ל להמשיך בביצוע הפרויקט.

4.3. ההפסקה השנייה:

אין חולק כי מספר ימים לאחר חידוש העבודות בפעם השנייה, הם הופסקו שוב.

העבודות לא חודשו. קק"ל והמנהל התנגדו לחדשם והוגשה תובענה לפינוי ע"י המנהל נגד התובע לבימ"ש השלום בקרית שמונה.

5. הכרעה:

א. האם הקרקע בתחום המשבצת ?

מרבית היישובים החקלאים בארץ, לרבות במושב צוריאל, הוקמו על קרקע המדינה המנוהלת על ידי מנהל מקרקעי ישראל. שטח הקרקע שבו מחזיק היישוב מכונה "משבצת היישוב". חוזה "המשבצת" מסדיר את מערכת היחסים בין המנהל, הסוכנות והיישוב. חוזה זה הוא חוזה שכירות ו/או רשות המתחדש מעת לעת, לתקופות נוספות והוא המקור הראשוני שממנו נגזרות זכויות הצדדים לו ו/או זכויות ברי הרשות מתוכו והם חברי האגודה השיתופית החקלאית, צוריאל בע"מ.

לאף חבר מחברי האגודה השיתופית צוריאל, אין בעלות במקרקעין. אף לאגודה עצמה, אין בעלות במקרקעין, כל מה שיש בידיהם, היא זכות של בר רשות להחזיק במקרקעין אשר הוקצו במסגרת חוזה המשבצת לאגודה וזו מחלקת את הקרקעות אשר נמצאות בתוך המשבצת, לחבריה. אין בידי האגודה להקצות קרקע שאינה חלק מחוזה המשבצת ואין בידיה להעניק זכויות, מקום שאין לאגודה זכויות אלו.

אין חולק בין הצדדים, כי הפרויקט בוצע בקרקע שאינו מוקצה כדין לאגודה (נתבעת מס' 4) ומטבע הדברים, אינו מוקצה כדין התובע, גם אם התובע אחז והחזיק בשטח זה.

הבעלות בקרקע, היא בידי מנהל מקרקעי ישראל ובית המשפט, בת.א. 519/99, קבע בצורה ברורה, שמחייבת את כל הצדדים כאן, כי הבעלות במקרקעין היא של מנהל מקרקעי ישראל וכי משטחי האספלט (העבודות שבוצעו במסגרת הפרויקט הראשון) וכמובן הקמת המסלעה, אשר נמצאים בתוך גוש 19902 – 19901, חלקות 1 ו-2, הם בבעלות מנהל מקרקעי ישראל והם מחוץ לחוזה המשבצת של היישוב. מפנה בעניין זה לסעיף 4 לפסק דינה של כב' השופטת ברכה סמסון, מיום 8/1/03.

בית המשפט קבע בצורה ברורה ונחרצת, באופן שאינו מותיר כל ספקות, כי:

"לפיכך, גם על פי הראיות שהובאו על ידי הנתבעים עולה, כי המקרקעין הנדונים מצויים מחוץ למשבצת של מושב צוריאל".

גם בפני ועל פי העדויות שהובאו, ניתן לקבוע, כפי שקבע כבר בית המשפט במסגרת תביעת הפינוי, כי אכן המקרקעין מצויים מחוץ לחוזה המשבצת של מושב צוריאל. פסק דין הפינוי התייחס לגושים 19901 חלקה 2 וגוש 19920 חלקה 1/ח וחלקה 2/ח (להלן: "המקרקעין").

משטחי האספלט שהוכשרו במסגרת פרויקט ענבי זעם מצויים בחלקה בגוש 19902 חלקות 1 ו-2 וחלקה בגוש 19901 חלקה 2. (כך ע"פ פסק דין הפינוי עמ' 1-1 -נספח 12 לסיכומי נתבע 2- ראה גם פסקה 13 לאותו פסק דין).

ע"פ פסק הדין של ביהמ"ש השלום בת. א. [519/99](#) (להלן: "פסק הדין") אשר אושר במחוזי, אין חולק כי המקרקעין נשוא התביעה כאן (שהם אותם מקרקעין נשוא התביעה שם) הינם בבעלות מנהל מקרקעי ישראל והם נמצאים מחוץ למשבצת של מושב צוריאל (נתבעת 4), וכי מר משה אביטן לא הוכיח זכות המוכרת בדין להחזיק במקרקעין ועל כן ניתן פסק דין נגדו לפינוי המקרקעין.

התובע טען בעדותו כי הוא מחזיק במקרקעין כדין מכוח הסכם פשרה בינו לבין היישוב לפיו הוא קיבל מטע זיתים וקיבל רשות לביצוע עבודות כריתה ודילול של העצים מקק"ל (עמ' 12).

יש לדחות טענה זו של התובע מאחר והפלוגתא נידונה כבר בבית משפט השלום בקרית שמונה והוכרעה מנימוקים מפורטים וברורים, ונקבע, כי: **"אין בהסכם ציון גוש וחלקה, ואין כל אפשרות לקבוע, כי מדובר באותם מקרקעין הנדונים בתביעה זו"**, וגם אם היתה הגדרה של גוש וחלקה עדיין משהוכח כי המקרקעין מחוץ למשבצת המושב לא יכל המושב להעניק זכויות לתובע יותר ממה שיש לו במקרקעין. כך נכתב בעמ' 5 שורה 7-9: **"לא הוצגה כל ראיה, לפיה מסירת המקרקעין על ידי המושב לפרץ, נעשתה בידיעת התובע ובהסכמתו"**. (פרץ בנו של אביטן והתובע הינו המינהל).

בהתייחס לפרוטוקול העבודה, נקבע בפסק הדין כי, על אף שהפרוטוקול יצא ונחתם, בין היתר, בידי נציגי קק"ל, הוא מעורר סימני שאלה ביחס למעמדו של קק"ל אשר מצד אחד תובע את סילוק ידו של התובע מהמקרקעין ומצד שני מכשיר מקרקעין ומוסר עבודות אלה לתובע, עוד נקבע בפסק הדין בהתייחס לפרוטוקול העבודה כי: **"אין בכוחות של מסמך זה, כדי להעניק לנתבעים או למי מהם זכויות במקרקעין"**. (עמ' 4 לפסק הדין).

בנוסף נקבע, כי אין לתובע מה להישען אישורי קק"ל לדילול וכריתת העצים וכן על מכתב מיום 10.1.2000 החתום בידי מזייד פארס, מנהל ענף פיקוח בקק"ל כדי להוכיח כי קק"ל אישרה כי המקרקעין שלו. אישורו מתייחס להעברת בולדרים ולצורך בבניית קיר תומך אך אישורי קק"ל אינם יכולים להעניק זכות במקרקעין.

אם כך, ביהמ"ש בקריית שמונה דן בהסכם הפשרה אודות מטע הזיתים והכריע בראיות שהובאו בפניו ועל כן הכרעתו מחייבת את הצדדים לו ובפרט התובע.

זאת ועוד, התובע העיד בפני באופן מפורש כי המקרקעין שהוכשרו במסגרת הפרויקט הסתבר כי הם לא בבעלותו בפסק דין מאוחר ובדיעבד (ראה עדותו עמ' 17).

מכל הנ"ל ניתן להסיק, כי המקרקעין נשוא התביעה אותן מקרקעין שהוגשה לגביהן תביעת הפינוי ואין לתובע זכות חוקית להחזיק בהן.

סביר להניח ומבלי לקבוע מסמרות בנדון, כי קיימת תופעה שדרוש לעקור אותה מהשורש, שנובעת מטעמים שאינם ברורים לבית המשפט, המאפשרים החזקת שטח מחוץ למשבצת, מבלי שהמדינה תנקוט בכל צעד במשך עשרות שנים, דבר שיוצר אצל המחזיק תחושת הסתמכות, כי הוא מחזיק במקרקעין וכאילו הדבר מקנה לו זכויות ולא כך הוא הדבר.

ב. אישור מטעם רשות הטבע והגנים;

סעיף 25(א) לחוק הגנים ושמורת טבע קובע:

"משאפשרה תכנית בדבר ייעודו של שטח כגן לאומי או כשמורת טבע, לא תעשה באותו שטח פעולת בניה או כל פעולה אחרת שיש בה, לדעת הרשות, כדי לסכל את ייעודו של השטח כגן לאומי או כשמורת טבע, אלא באישור הרשות, כל עוד לא בוטל ייעודו כאמור".

אין חולק בין הצדדים שהעבודות בוצעו בשטח שהוא הוכרז כשמורת טבע. למעשה אזרח, המבקש לבנות או לבצע פעולת בניה לרבות הכשרת השטח בניית מסלעה או קיר תומך בתוך שטח שהוא שטח המוכרז כשמורת טבע מחויב, לקבל, הלכה למעשה, היתר או אישור מהרשות לפעולות אלו. אין חולק כי עם תחילת העבודות בפרויקט השני לא היה אישור הרשות לשמירת הטבע והגנים, כנדרש בחוק.

ביום 29/10/1998 השיג מר אביטן-התובע האישור המיוחל. ראו נספח ו-2 לתצהיר התובע. באישור זה ציין סגן מנהל המחוז ברשות כי:

" לרשות שמורת הטבע והגנים הלאומיים אין התנגדות לבניית קיר תומך מבולדרים בשטח שבאחזקתך מצפון למושב צוראיל. אורך הקיר כ- 30 מטר גובה הקיר כ-8 מטר. בהתאם לסיכום שלך עם פקח הרשות אלי גבאי. כל בניה מתוכנית חייבת לקבל היתר מרשות שמירת הטבע והגנים הלאומיים והוועדה לתכנון ובניה."

אישור זה מהווה היתר כנדרש בהתאם להוראות החוק.

אישור זה רלבנטי ביחס להפסקה השנייה בלבד שכן אין חולק כי בזמן הרלבנטי להפסקה הראשונה העבודות לא אושרו בידי רשות הטבע והגנים ותחילת ביצוע העבודות לא היה כדין, ללא האישור כמצוות סעיף 25(א) לחוק .

ג. המסמכים שנדרשו לאישור הפרויקט:

פרויקט ענבי זעם אפשר לחבר אגודה שיתופית להכשיר משטחים לחקלאות כך שהמדינה (משרד החקלאות וקק"ל) משתתפת ב- 80% מעלות ההכשרה וחבר האגודה ב- 20%.

מהחקירות עלה כי כל חבר אגודה שחפץ לקבל את המענק להכשרת משטחים במסגרת הפרויקט, היה עליו להגיש את הבקשה לוועדה החקלאית במועצה האזורית מעלה יוסף (אשר נתבע 2 היה יו"ר בה בזמנים הרלוונטיים לכתב התביעה) ולאחר שזו ממליצה על אישור הפרויקט הבקשה מועברת למשרד החקלאות אשר גם הוא היה בודק אותה ולאחר אישורה היא מוחזרת לוועדה, נגבה סכום ההשתתפות מהמבקש והתיק מועבר לקק"ל להמשך ביצוע, וכך היה במקרה של התובע (עדות התובע, עמ' 14).

הקריטריונים לקבלת המענקים לא הומצאו לביהמ"ש ומהעדים שהובאו בפניי נוכחתי כי לא משרד החקלאות, לא קק"ל ולא הוועדה החקלאית דרשו ממי מהחקלאים להמציא אישור בדבר החזקה כדין בקרקע. כל חקלאי שקיבל משבצת מהמושב ו/או שהיה לו קרקע שרצה לעבד, הגיש בקשה וכל מי שהגיש בקשה קיבל המלצה (ראה עדות נתבע 2 עמ' 87-88).

נתבע 2 העיד, כי בזמן אישור הפרויקט במסגרת ענבי זעם הוא לא נדרש לבדוק שאלת הבעלות על הקרקע וגם לא שאלת היתרי הבנייה. וכך הוא העיד (עמ' 87-88):

"באותה תקופה לא נדרשנו כמועצה וכוועדה היתרי בניה ולא שייכות של קרקע כזו או אחרת וטיפלנו במאות בקשות כל מי שביקש קיבל ולא נדרשנו לבדוק שייכות קרקע ולא היתרים... אנו התעסקנו רק בתשתיות..".

בוחבוט העיד, כי האישור הסופי לפרויקט ניתן ע"י משרד החקלאות למרות שהוא בעל חלק קטן במימון וזה לא דרש הוכחת בעלות כתנאי לאישור הפרויקט (עמ' 88).

גם קק"ל לא דרשו הוכחה כלשהי על הבעלות בקרקע וכל שנבדק הוא הפן הכספי לפרויקט ולאחר שבוצע אומדן כספי ניתנה המלצה והתיק הועבר עם אישור. ולאחר קבלת האישורים קק"ל החלה בביצוע הפרויקט.

אי דרישת המסמכים ועריכת בקשה מסודרת ובחינת שאלת מיקום הפרויקט ובקרקע מוחזקת כדין בידי החקלאי, לצורך מימון מהכסף הציבורי, נדבך בסיסי בבקשה מסוג זה. אי דרישת מסמכים מצד הוועדה החקלאית וחוסר הבדיקה מטעם קרן קיימת, היא פעולה שגרמה לתקלה והיא אינה פעולה כדין.

המדינה לא התכוונה להקים מבנים בניגוד לדין ולהכשיר קרקע שלא כדין תוך שימוש בכספי הציבור, הרשויות שהוסמכו לטפל בכך, **כשלו החל בדרג המאשר והממליץ וכלה בדרג שביצע.**

ד. הפסקות העבודה והאחריות לגביהן:

משקבעתי כי הפרויקט אושר בקרקע שאין זכות לתובע להחזיק בה ואין זכות למושב לאשר לו להחזיק בה, עולה השאלה אם לתובע בנסיבות אלו קמה לו עילת תביעה כלפי מי מהמעורבים בגין הפסקת המשך ביצוע הפרויקט.

אני סבור כי אין לתובע עילת תביעה בגין הפסקת העבודה בשלב הראשון או הפסקתה בשלב השני, מאחר והתובע אין לו כל זכות בקרקע, אישור העבודות מלכתחילה טעות וחיידוש העבודות היא חריגה מסמכות ביחס לכל מי שהייתה ידו במתן ההוראה לחידוש העבודות.

גם אם יוכח קיומו של מניע פסול מצד מי מחברי המושב עקב סכסוך בינו לבין התובע לרבות: **"בוחבוט"** או **"פרץ"**, אין הדבר מקנה לתובע עילת תביעה ליהנות מפירות פרויקט שאושרה הקמתו על קרקע שאינה בחזקת התובע, כדין, כלל ועיקר ולא היה בסמכות המושב לאשר לו להחזיק בה.

אכן אנשי קרן הקיימת לישראל הם הזרוע המבצעת והם אלה שמקבלים את ההחלטה בסופו של יום לבצע או להפסיק, להם הוענק שיקול הדעת אם להפסיק או לבצע, וכל גורם יוכל לפנות אליהם ולבקש את הפסקת העבודה והם אלה שמוסמכים לקבל את ההחלטה להפסיק או לא.

התמונה אותה מבקש התובע מבית המשפט לאמץ ביחס לאנשי הקרן הקיימת הינה כי הם מבצעי דברם של **"בוחבוט"** ו/או **"פרץ"**! תמונה זו רחוקה מהאמת, ואם אלו ביקשו לגמד את שיקול דעתם ותפקידם, אין הדבר פורק מעל כתפם את האחריות לקבלת החלטות.

אכן אנשי קק"ל בשטח (קוגן וכן גיגי) לא יזמו את הפסקת העבודה ע"פ הראיות שהונחו בפני ; עם זאת הם בפועל מי שקיבלו את ההחלטה מכוח שיקול הדעת המוענק להם, גם אם קבלת ההחלטה באה בעקבות פניית ועד היישוב או אדם אחר.

ההפסקה הראשונה – הרחבה ;

אחריות פרץ והאחרים

ההפסקה הראשונה – מבחינת ההנמקה – נשענת על כך שהקרקע מחוץ למשבצת וכי מדובר בשמורת טבע וכל העבודה בתחומה של שמורת טבע. היה ויוכח בפניי כי, הבסיס העובדתי, עליו מושתת

ההנמקה נכון, ודי בכך כדי לעכב כדון את ביצוע הפרויקט, הרי אין כל רלבנטיות לשאלת המניע של מי מהמעורבים לגרום לעיכוב גם אם היה בחוסר תום לב או בכוונת זדון.

כאמור, מכתב ההפסקה הראשון הופנה לקוגן מרקוס מקק"ל, סגן מנהל מחוז צפון וממונה על ביצוע הפרוייקט (להלן: "קוגן") החתום בידי ראובן אוחיון ששימש במושב כמזכיר, בין היתר, מ-11/97 ועד 5/99. על סמך המכתב נתן קוגן הוראה לבן גיג להפסיק את העבודה (ראה עדות קוגן עמ' 35).

אוחיון העיד באופן ברור כי מי שנתן לו את ההנחיה לפעול להפסקת העבודות אצל התובע זה מיכאל פרץ (ראה עמ' 51, 53), והוא ישב עם בוחבוט, קוגן ובן גיגי במשרד ושם נסגר שצריך להפסיק את העבודה. הוא ומיכאל פרץ פנו לנציג המועצה בוחבוט אשר הדריך אותם להוציא מכתב לקק"ל. (ראה עדותו עמ' 51, שורות 21-29) (וגם עמ' 53, שורות 18-19 ו-27-28).

כך הוא העיד (עמ' 51, שורות 26-29) :

"ת. מיכאל פרץ ביקש שאפנה באופן מסודר. נפגשנו במשרדי קק"ל ושם נסגר שצריך להפסיק את העבודות וזה מה שבוצע, העבודות הופסקו. הפנייה התבצעה על ידי ועל ידי מיכאל פרץ לנציג המועצה שטיפל מטעם המועצה וזה יעקב בוחבוט. פניתי אליו בעל פה והוא הדריך אותנו להוציא מכתב לקק"ל".

וגם בעמ' 54 הוא מעיד באופן ברור כי :

"מיכאל פרץ פנה אלי, כחבר וועד ואמר שיש בעיה עם השטחים וביקש אטפל בכך. התברר לי שאלה שמורות טבע אז ביקשתי לפנות לקק"ל שיפסיקו את העבודות, עד שיתברר מה קורה...".

אוחיון העיד, כי בפעם הראשונה מיכאל פרץ ביקש ממנו להפסיק את העבודה כי יש סכסוך ובעיה עם הקרקעות (עמ' 58, שורות 16-17) וכי הוא פעל לפי החלטות הוועד שהיה מוסמך לתת לו הנחיות (הוועד באותה תקופה היה מיכאל פרץ, חיים דהן וניסים בן אלוש ז"ל), והמכתב יצא בהתאם להחלטת וועד, אך אוחיון לא המציא פרוטוקול הוועד והעיד, כי המכתב יצא על סמך ישיבה (עמ' 53, עמ' 54 שורה 22). במקום אחר העיד שהפניה היתה ע"י פרץ בע"פ (עמ' 54, שורה 7).

אוחיון העיד, כי בתקופה זו יעקב בוחבוט לא היה חבר ועד ומי שהיה רשאי לתת לו הוראות זה יעקב פרץ (עדותו עמ' 53).

פרץ הצהיר וגם העיד בפניי, והכחיש כל קשר למתן הנחיה להפסקת העבודה, כי לא ידע על בעייתיות בשטח התובע וכי לא היתה לו כל נגיעה לעניין ההנחיה להפסקת העבודות.

פרץ העיד כי הוא היה חבר וועד בתקופה הרלוונטית לתביעה וכי הוועד לא קיים ישיבה בעניין משבצת אביטן וכי הוא לא ידע על עניין המקרקעין של אביטן עד לקבלת מכתב משמורת הטבע (עמ' 10).

78). וכי כל מכתב שהמזכיר מוציא חייב לעבור אישור של הוועד אך אוחיון הרבה פעמים הוציא מכתבים ללא רשות ועל כן הוא פוטר (עמ' 80).

ועל המכתב של אוחיון העיד פרץ (עמ' 80) :

**"ש. האם מכתב שבו ראובן אוחיון פונה בשם הוועד לקק"ל להפסיק עבודות כי אין אישור של רשות שמורת הטבע, יצא בחוסר סמכות.
ת. אם יצאו מכתבים שלא נרשמו בפרוטוקול האגודה, כנראה שלא היה להם גיבוי.
ש. מכתב כזה לא היה צריך לצאת?
ת. אנו לא אישרנו בוועד שום מכתב".**

לשאלת בית המשפט הוא ענה :

**"ש. התקיים פרוטוקול גם לגבי המכתב שהופנה לקק"ל?
ת. לא. לא ידענו על המכתב בכלל. אני בתור וועד לא ידעתי שקיים מכתב כזה. זה נודע לי אחרי".**

לטעמי, אין חולק כי יוזם ההפסקה הראשונה, הוא ועד היישוב וזאת ללא שהייתה החלטת וועד או פרוטוקול מסודר בנדון.

לתיק בית המשפט לא הומצאה החלטת וועד ו/או פרוטוקול שבו הוועד מחליט להפסיק את העבודה בעניין אביטן, על כן, ניתן להסיק כי אוחיון נתן את המכתב ללא שהייתה בעניין ישיבת וועד וללא שדרש גיבוי בכתב.

לא הוכח בפני, כי אוחיון קיבל הנחיה מפרץ להוצאת המכתב, משאין הוראה בכתב. הראיה היחידה לקבלת ההנחיה מפרץ הינה עדות אוחיון, ולא מצאתי להסתפק בעדות זו על מנת לבסס ממצא עובדתי כאשר אין בחומר הראיות כל ממצא אחר היכול לתמוך ו/או לחזק עדותו זו זאת מאחר ו-

א. אוחיון מצייין, כי הוא ופרץ פנו לבוחבוט וזה הנחה אותם להוציא מכתב לקק"ל וכך היה, אך בוחבוט הכחיש הנחיה כזו בעדותו והכחיש כל מעורבות.

ב. אוחיון העיד כי בסמוך להוצאת המכתב (לפני או אחרי) היו ישיבות בהן נכחו הוא, בוחבוט, מר קוגן ובן גיגי (עמ' 54), בעניין הפסקת העבודה. אכן קוגן אישר פגישה עם אוחיון אך ללא שציין מעורבות של פרץ או בוחבוט.
גם בן גיגי בעדותו לא ציין כי באיזה שהיא ישיבה נכח פרץ או בוחבוט או שראה הנחיה כתובה כלשהי של מי מהם.

ג. בנוסף, מהחקירות עולה כי אוחיון פוטר ע"י הוועד שבו כיהן פרץ אשר ע"פ עדות אוחיון היה חבר דומיננטי בוועד (עמ' 56), אולם חזר להתמנות כמזכיר ישוב בתקופה מאוחרת יותר בה כיהנה אחותו כחברת וועד. לא ניתן להתעלם מהעובדה כי אוחיון פוטר בתקופת כהונת פרץ

כחבר וועד וגם מסיבה זו לא אוכל להסתפק בעדות אוחיון כעדות יחידה על כך שפרץ היה מאחורי הוצאת מכתב ההפסקה.

מכל הנ"ל לא ניתן להסתמך על עדות אוחיון לעניין מעורבותו של פרץ במתן הנחיות להפסקת העבודה.

במנותק משאלת המניע שהביאה חבר בוועד ואחרים ליזום הפסקת עבודה, אני סבור שהייתה חובה על הממונים ליזום הפסקה זו ואת מחדלם הראשוני באי בחינה של רכיב ההחזקה כדין התרפא עם הפניה הנוספת, גם אם זו היתה טבולה במניעים פסולים.

מכאן אני קובע כי הפסקת העבודה הייתה נדרשת עקב כך שהיא מבוצעת בשטח שאינו בחזקת התובע וללא אישור רשות הטבע והגנים, תחילתן של העבודות לא היה כדין, ומשהופסקו על ידי קרן קיימת, הרי אין עילת תביעה כלפי מי מהמעורבים בגין הפסקה זו.

ההפסקה השנייה;

אוחיון העיד, כי בפעם השנייה קק"ל ביקש להפסיק את העבודות בגלל סכסוך (עמ' 54, שורה 28-29) וכי מיכאל פרץ הוא זה שפנה אליו והורה לו להפסיק את העבודות.

וכך הוא העיד (עמ' 54): " בפעם השנייה וועד היישוב מיכאל פרץ, הורה לי להפסיק את העבודות. למיטב זכרוני בוחבוט לא היה קשור להפסקה השנייה. היה סכסוך בין התובע למושב. זה היה בסמכות המושב".

קוגן העיד כי לאחר חידוש העבודות הגיעה הנחיה נוספת ממזכיר היישוב אוחיון להפסיק את העבודה והם נעתרו להוראה והפסיקו את העבודה (עמ' 36, שורות 13-6). מר קוגן אף אישר שצריך להיות הוראה בכתב לעניין זה (עמ' 36 ש' 11). אוחיון מצדו, אישר בפעם השנייה שהוא פנה לבן גיגי ונתן לו הנחיה להפסיק את העבודה עד שיירגעו הרוחות בין חברי הוועד (עמ' 55)

בן גיגי הצהיר (סעיף 16 לת/4) כי לאחר חידוש העבודות הופיע שוב אוחיון בשטח והורה לו להפסיק את העבודה, הוא העיד כי לא ראה אף מכתב ו/או פתק כלשהו של פרץ לעניין הפסקת העבודה אצל התובע, גם מעולם לא דיבר איתו בעניין זה (עמ' 48). אך אוחיון העיד בפניי (עמ' 58) כי בעצם בפעם השנייה לא היתה החלטת וועד על ההפסקה וכי הוא לא היה מוסמך להפסיק את העבודה.

וכך העיד:

"ש. הוא לא אמר שהם ישבו שלושתם והם החליטו והנה החלטה?"

ת. לא זכור לי שהייתה החלטה מסודרת להפסקה הזו.

ש. היית מוסמך להוציא הפסקת עבודה?"

ת. לא.

בפעם השנייה ביקשו שאפסיק את העבודה בגלל סכסוך בין משה אביטן לפרץ...

לא הוצג בפני כל מכתב בעניין ההפסקה הזו. העדות היחידה הינה של בן גיגי שהעיד כי אוחיון נתן לו שוב את ההנחיה להפסיק את העבודה (עמ' 46), קוגן העיד כי ההפסקה היתה בעקבות הנחיה של אוחיון ראובן מזכיר היישוב (ראה עדות קוגן עמ' 26), גם בן גיגי העיד, כי ההוראה להפסיק את העבודות היה של מזכיר היישוב.

גם כאן שני עדים אלו שקיבלו את ההנחיה בשטח להפסיק את העבודות לא היה להם כל קשר ו/או ידיעה על מעורבותו של "פרץ" או של "בוחבוט".

זאת ועוד קיימת הודאה של אוחיון כי בפעם הזו הוא נתן את ההנחיה להפסיק את העבודות ללא שהייתה החלטה מסודרת בעניין וכי הסיבה להפסקה הינה הסכסוך בין התובע ליישוב.

יתרה מכך, התובע בעצמו מעיד לאחר ההפסקה השנייה ומכוח תפקידו בוועד היישוב פנה לקק"ל ונמסר לו כי העבודות הופסקו בגלל חוב של המושב לקק"ל (עמ' 25, שורות 4-7) אם כך גם לשיטת התובע בעצמו ההפסקה השנייה לא קשורה לבוחבוט ולא לפרץ.

וכך הוא העיד: "לאחר ההפסקה השנייה, ניגשתי שוב לקק"ל וביקשתי מה הבדיחה החדשה, למה הפסיקו לי את העבודות ואני מבקש לחדש אותן. אמרו לי שקק"ל נתנה הוראה להפסיק את כל העבודות למושב צוריאל ולנתק איתו מגע עד שיכבדו 54,000 ₪ שיקים של המושב".

ההפסקה השנייה תחילתה בהוראה של מזכיר היישוב, המשיכה בשל סכסוך כספי בין המנהל ליישוב והמנהל סירב להמשיך ולבצע את העבודה.

כאן ראוי לשוב ולהזכיר כי הנסיבות לא השתנו וחידוש העבודות היה שלא כדין בעת שהצדדים התעלמו מכך שהקרקע מחוץ לשטח המשבצת ואין לתובע כל זכות בדין להחזיק ולהקים באזור זה כל בנייה, בפרט כאשר המימון הוא מימון ציבורי.

אחריות וועד המושב :-

מזכיר המושב, אוחיון הוא זה שהוציא את ההנחיה להפסקת העבודות. התובע טען בעדותו כי הוועד שקיבל את ההחלטה על הפסקת העבודות קיבלה שלא כדין וכי הם לא היו רשאים לעצור את העבודה (עמ' 22 לעדותו). התובע לא הראה לביהמ"ש מה הפגם שנפל בתהליך קבלת ההחלטה.

אוחיון לא נתבע אלא המושב, התובע לא הוכיח כי המושב דרך עובדיו פעל שלא כדין ו/או התרשל ו/או גרם לנזק הנטען.

יתרה מכך, המסמכים שבפני ביהמ"ש מוכיחים היפוכו של דבר, ע"פ נספח יא לתצהיר התובע מיום מיום 16.7.00, נתבעת 4 שלחה מכתב למינהל מקרקעי ישראל, החתום בידי אוחיון ראובן מזכיר המושב, בו היא מבקשת צירוף הקרקעות בגושים 19901 חלקה 2 וגוש 19920 חלקה 1/ח וחלקה 2/ח המעובדות מזה שנים ע"י התובע ואביו, למשבצת המושב.

אם לא די בכך הרי המושב כאשר יזם את ההפסקות גם משיקולים זרים (כך אניח לצורך ההכרעה) הרי מחובתו להעיר כי הבניה מבוצעת בשטח שאינו מוחזק בידי המושב או מוחזק כדין ביד התובע, בגין כך אין ולא תצמח כל תביעה כלפי וועד היישוב.

אחריות הוועדה החקלאית של המועצה האזורית מעלה יוסף (להלן: "הוועדה החקלאית"):

כפי שהעיד התובע לעיל, בקשותיו למימון הוגשו לוועדה החקלאית, הבקשות שלו אושרו בידי הוועדה והועברו כמקובל לאישור קק"ל ומשם למשרד החקלאות ובחזור לוועדה לגביית ההשתתפות העצמית.

ע"פ המסמכים שהובאו לעיל הוועדה החקלאית אישרה את בקשות התובע ללא שום מכשול ו/או דרישות כלשהם ואף ללא בדיקת בעלות כלשהי. נתבע 2 חתם על אישור הבקשות והעבירם לקק"ל.

אישור הבקשה בידי הוועדה החקלאית משמעו שהיא מעוניינת בפרויקט וכך העיד התובע בעצמו (עמ' 14 שורה 27-28):

**"ש. אם הוועדה מעבירה פרויקט מסוים לקק"ל אז היא מעוניינת בפרויקט?
ת. כן."**

בוחבט אשר היה יו"ר הוועדה החקלאית אישר לתובע את בקשתו הראשונה וגם את שתי הבקשות המאוחרות להגדלת הפרויקט (כולל מימון בניית מסלעה) והמליץ עליהם, ראה התובע עמ' 16-17 וכן עמ' 11).

דהיינו, בתהליך קבלת המימון, בוחבט והוועדה החקלאית אישרו לתובע את בקשותיו ללא כל הסתייגות ואף סיימו, שלא כדין באישור הפרויקט, גם ע"פ עדות התובע בעצמו.

מר אלי אליהו שהיה ממלא מקום יו"ר הוועדה החקלאית במועדים הרלוונטיים לתביעה אישר בעדותו כי תפקיד הוועדה זה לסייע למועצה האזורית ביחס לדרכים חקלאיות בין מוסדות המדינה וקרן קיימת, רשות הניקוז וכיו"ב. (מ' 64), איני מקבל את תיאור תפקידה של הוועדה החקלאית על פי דברי עד זה ולגמד את תפקידה רק לגורם מתווך בלבד. הוועדה בטרם ההמלצה היה עליה לבחון מיקום הפרויקט, אם עבודות אלו טעונות אישורים כדי לגבש המלצה, אחרת לא ברור מה השיקול לאשר פרויקט ומה בפועל היא בדקה (אם בכלל) בעת מתן האישור או ההמלצה.

הכישלון של הוועדה הוא באישור הפרויקט וההמלצה שהוגשה לגביו והמשכו במתן היתר לחידוש העבודה בו, ולא יוזמה להפסקתו. כל יוזמה להפסקתו הייתה מחויבת המציאות שכן לא יעלה על

הדעת הקמת פרויקט מכספי הציבור, שאינו כדון ואם האישור ניתן עקב טעות, ביטולו והפסקתו, לא אמורה להצמיח עילת תביעה לתובע, אשר אינו מחזיק בקרקע כדון.

אחריות בוחבוט יעקב;

ראינו לעיל, כי בוחבוט בהיותו יו"ר הוועדה החקלאית אישר לתובע את בקשתו להכשרת המשטחים וגם שתי בקשות נוספות כולל הבקשה לבניית המסלעה.

מהראיות הוכח גם, כי לאחר ההפסקה הראשונה בוחבוט הוא זה שפעל לחידוש העבודות (ראה עדותו של קוגן עמ' 36 שורות 3-4).

בנסיבות התיק לא הוכח כי לבוחבוט היתה מעורבות בהפסקת העבודה הראשונה או השנייה;

ראשית, לא הוצגה ראיה בכתב כי בוחבוט נתן הנחיה כלשהי להפסקת העבודה. התובע העיד כי בוחבוט הוא זה שנתן הנחיה להפסקת העבודות וכי הוא ונציג המושב נפגשו עם נציג קק"ל והוא וסגנו החליטו להפסיק את העבודות (עמ' 19 לעדות התובע) אך המסמכים מראים בבירור כי מי שפנה להפסקת העבודות הינו מר אוחיון ואין לתובע אף טענה נגד אוחיון. אוחיון בעדותו כפי שהובא לעיל לא הזכיר כי בוחבוט מאחורי ההנחיה הנ"ל.

שנית, על אופן מעורבותו של בוחבוט, התובע העיד (עמ' 20) כי העבודות הופסקו ע"י בן גיגי לאחר שקוגן נתן לו הנחיה להפסיק וכי הסיבה להפסקה הינה סכסוך בינו לבן פרץ מיכאל, חבר ועד, שעיקל לו כמיליון שקל. לגבי בוחבוט התובע ציין כי "הוא חברו הטוב של מיכאל פרץ" (עמ' 19). עצם החברות אינה מולידה עילת תביעה והתובע לא הציג ראיה אחרת.

שלישית, קוגן העיד, כי מי שנתן את ההנחיה לחידוש העבודה בפעם הראשונה זה בוחבוט ולדעתו זאת בעקבות מו"מ שהתנהל בין המושב לבין התובע (עמ' 36, שורות 1-4), ייתכן שבוחבוט יפעל להפסקת העבודה ואז ייתן הנחיה לחידושה, דומני שלא.

שלישית, בן גיגי העיד בפניי, כי הוא קיבל את ההוראה להפסיק את העבודות מקוגן, לאחר שזה קיבל הוראה כתובה ממזכיר המושב וכי אוחיון קיבל הוראותיו מבוחבוט (ראה עדותו עמ' 44, שורה 19). בן גיגי לא ראה מסמך בכתב לפיו בוחבוט מבקש הפסקת עבודה, וכשנשאל מניין לו לדעת כי אוחיון קיבל הוראותיו מבוחבוט הוא ענה כי אוחיון אמר כי זו הוראה של הוועד, של בוחבוט (ראה עדותו עמ' 45), זוהי עדות מפי השמועה ואינה יכולה להתקבל כראיה.

בנוסף ולמעלה מן המותר איני יכול לקבל עדותו של בן גיגי לעניין מעורבותו של בוחבוט ועדותו של בן גיגי אינה יכולה להוות חיזוק לעדות התובע בעניין זה מאחר ו-

א. בן גיגי לא ידע לתת גרסה אחידה ואמינה לעניין קבלת מכתב ההפסקה של העבודה, תחילה העיד כי קיבל את המכתב מאוחיון כאשר עליו כתב של קוגן להפסיק את העבודה והוא ידע

שזה כתב של קוגן, לאחר מכן העיד כי הוא קיבל את המכתב ופנה לקוגן למשרד וזה כתב עליו את ההערה לגבי הפסקת העבודה.

ב. ולעניין ההפסקה השניה הוא גם מסר כי יש מכתב וכי אוחיון בא עם המכתב לשטח והוא מסר לו את המכתב ועימו הוא הלך לקוגן למשרד וזה כתב על המכתב פניה לגיגי להפסיק עבודה (עמ' 46), מה שהסתבר כלא נכון ומאחר וההפסקה השניה לא היתה לגביה הוראה בכתב כלל.

אם כך, תחילה הוא העיד כי לגבי שתי ההפסקות היו מכתבים אך המכתב השני לא הומצא, אח"כ העיד כי יכול והיתה הוראה בע"פ לעניין ההפסקה השנייה. (עמ' 48).

ג. בנוסף לסתירות, התגלה במהלך החקירה כי התובע הוא יועץ המס שלו (עמ' 49), מדובר בעד שאינו יכול להיות אובייקטיבי, היכרותו עם התובע, ומתן תצהיר לטובתו בתיק של הפינוי בתביעה בבימ"ש השלום והעובדה כי הוא הכחיש כי ידע על התביעה וכי הגיש שם תצהיר מדליקה נורה אדומה לעניין האמינות של העד והניטרליות שלו. בשל כך, לא יכולה העדות להוות חיזוק ו/או תמיכה לעדות התובע לעניין מעורבות של בוחבט ו/או פרץ בהפסקת העבודה.

מי מוסמך לתת הנחיה להפסקת העבודה:

בזמנים הרלוונטיים לתביעה, לא היה בוחבט חבר וועד, אלא שימש שיו"ר הוועדה החקלאית.

הצדדים לא העידו אף גורם מקק"ל שיכול לנמק תהליכי העבודה בקק"ל שאינם קשורים בהסדרת התשלומים, ציון גוזלן שהיה בזמנים הרלוונטיים לתביעה מנהל מחלקת התקשרויות גביה של קק"ל העיד לעניין תהליכי גביית הכסף ובדיקת מסגרת התקציב לפרויקט וסיום התחשבנות בין קק"ל ליישוב ולמשרד החקלאות (עמ' 32-33). העד לא שפך אור לעניין מתן ההנחיות לקבלני הביצוע.

קוגן, העיד כי הוא קיבל את הפניה הראשונה בכתב ממזכיר המושב אוחיון להפסקת העבודה (עמ' 35) דהיינו קק"ל לא העלתה כל יוזמה להפסקת הפרויקט ולא נבדקה שאלת הבעלות על הקרקע וכל עוד קיים מימון ואישורים, היא ביצעה. ומשפנו אליה מהמושב ע"י אוחיון הם לא שאלו שאלות והפסיקו את העבודה, וכך שוב כשקיבלו הנחיה לחדש את העבודות ב- 24.11 הם חידשו, וכשקיבלו הנחיה שניה מאוחיון להפסיק את העבודות הם הפסיקו (עמ' 36), קוגן המשיך והעיד כי תפקידו זה להיות איש הביצוע ובן גיגי כפוף להנחיותיו והוא מייצג את קק"ל לעניין ביצוע הפרויקט.

קוגן לא הראה נוהל עבודה של קק"ל ומהדברים עולה כי פעל ע"פ הנחית מזכיר יישוב ולא ברור אם הוא פעל כדין וכי מזכיר היישוב היה מוסמך לתת לו הנחיות לעניין הפסקת העבודה. התובע לא חקר ולא דרש הצגת נהלים בעניין זה, לא העיד עדים אחרים מקק"ל ואף לא חשב שיכול והפסקת העבודה בידי קק"ל לא היתה כדין כך שקק"ל לא נתבעה על ידו.

מהעדויות עולה כי קק"ל נתנה אישורים לביצוע הפרויקט מבלי שנושא הבעלות נבדק, איך קק"ל מאשרת מימון פרויקט ביד אחת וביד השנייה היא מחליטה לתבוע פינוי בשל קרקע לא במשבצת. הרי מי שמקצה את הקרקע זה המינהל ומי שאמון על המשבצות זה הבעלים המקורי של הקרקע ועל כן מחובת קק"ל לבדוק את הנושא.

היה מקום לבדוק, לו נטען הדבר, האם קק"ל הפסיקה את העבודות כדין כאשר צייתה להוראות מזכיר היישוב! אך התובע העדיף לא להגיש תביעה נגד הגורם המחליט הן באישור הביצוע וגם בהפסקת הביצוע.

מכאן, לא הוכחה התביעה נגד מי מהמעורבים ודין התביעה בגין ההפסקה להידחות.

6. קיזוז דמי השתתפות – ההבטחה של בוחבוט :

התובע הצהיר וגם העיד (עמ' 23), כי קק"ל הפסיקה את עבודות ההכשרה בכל המושב לאור חוב של המושב לזכותה, ולאחר משא ומתן והבטחות של מר בוחבוט כי אם ישמש הסכום שהפקיד בקק"ל לזיכוי חשבון המושב אצל קק"ל הדבר יאפשר חידוש העבודות של קק"ל בכל המושב כולל חלקתו, התובע הסכים לזיכוי, העבודות חודשו בכל המושב למעט חלקתו (נספח ז לתצהיר התובע מ- 2003), כך התובע מנסה להוכיח כי בוחבוט הפר הבטחה כלפיו והוא אחראי בתביעה זו.

איני יכול לקבל טיעון זה של התובע,

ראשית, גרסה זו אינה מגובה באף ראיה שמחזקת אותו, נהפוך הוא, המכתב המבטא את הסיכום לגבי הזיכוי הינו לאחר 15.9.03 (נספח ז לתצהיר התובע). כאשר כבר ניתן נגד התובע פסק דין בתביעת הפינוי של המנהל נגדו לגבי אותם מקרקעין (הפסק דין ניתן ביום 8.1.03).

הייתכן כי התובע חשב כי סיכום עם בוחבוט יש בכוחו כדי לעקוף פסק דין של בימ"ש שלום שמורה לו מפורשות לפנות את המקרקעין! וכי ביצוע הזיכוי יאפשר לחדש את העבודות בחלקתו!

שנית, המסמכים שהוצגו בפניי מוכיחים כי בהמשך לאותו **נספח ז**, חשבונו של התובע זוכה, עיון בנספח ט"ז לכתב ההגנה מטעם נתבע 2 מראה כי יתרת חשבון התובע היתה במינוס וכי הזיכוי הפחית את יתרת החובה אצל המושב.

פעולת הזיכוי לפיה יופחת סכום חובו לועד הישוב אינה עולה בקנה אחד עם תשלום דמי ההשתתפות העצמית שאמור להיות מושקעת בביצוע העבודות. התשלום הינו עבור חוב המושב ובתמורה קיזוז חובו של התובע כלפי ועד הישוב.

שלישית, לאחר חקירה של מר ציון גוזלן ממחלקת תקציבים וגבייה בקק"ל התברר (בנוסף לנספח ז לתצהיר התובע) כי היו בין קק"ל לבין המושב התכתבויות לעניין חוב המושב לקק"ל (2/נ – 4/נ) מתחלופת המכתבים ניתן להבין כי סוכם בין הצדדים כי המושב הציע לקק"ל לשלם סך של 30,000

שם ולהשתמש לצורך כך ביתרת הזכות של התובע אצל קק"ל זאת על מנת לסגור את חובו כלפי קק"ל; המושב לא העיר ולא ביקש חידוש העבודות. באף מקום לא אוזכרה העובדה כי סגירת החוב תוביל ישירות לחידוש העבודות אצל התובע, הדבר גם לא אוזכר בעדות גוזלן.

על כן ולאור האמור, ניתן להסיק כי מטרת הזיכוי היתה קיזוז יתרת חובו של התובע אצל המושב, פשוטו כמשמעו ואין הוכחה כי הסכמת התובע לביצוע הזיכוי הייתה מותנית בחידוש העבודות אצלו.

בנוסף לכל, היתרה של התובע אצל קק"ל היתה בגין ההשתתפות שלו בפרויקט. אם הוא וויתר על אותה יתרה, והסכום קוזז מיתרת חובו, משמעו כי הוא ויתר על ביצוע הפרויקט עבורו, שכן היה חוסר בתקציב למימון בשיעור ההשתתפות העצמית. הרי הכספים הומרו על חשבון חוב המושב לקק"ל, דהיינו בפרויקט של המסלעה המצב הוא שאין תשלום של השתתפות עצמית ומכאן אין אפשרות מעשית כי העבודה תחודש אצלו.

התובע לא שלל את הסכמתו כי החוב יקוזז, ניתן להבין זאת ממכלול הראיות. לשיטת התובע ההסכמה היתה מותנית בכך כי העבודות בפרויקט יושלמו. עדות זו מלמדת כי אכן התובע הסכים לקיזוז מאחר ובחלק זה התובע מודה.

ההסכמה בדבר הקיזוז מוכחת מדברי העדים ומדברי התובע עצמו.

החלק האחר של המשוואה לפיה לטענת התובע " **הובטח לו על ידי בוחבט להמשך ביצוע העבודות**" לא הוכח. מלבד עדות התובע לא הובא כל סיוע לעדות זו.

7 הנזק :

התובע הגיש חוות דעת הנדסית מטעמו של מהנדס קרקע אביגדור דוברת, הוא נחקר והעיד כי מומחיותו הינה בביסוס קרקע והערכתו התבססה על מצעים מקובלים ולפי מחירון דקל וכי הנזק שקבע כי נגרם למשטחי האספלט הינו בהתבסס על מה שראה ביום בדיקתו בשנת 2007, הנזק לדעתו נגרם בהדרגתיות ובכל חורף יש נזק נוסף בגלל חדירת המים. (ראה עדותו עמ' 5-8).

דוברת, העיד כי הנזק המתואר על ידו בחוות דעתו מתרחש לאורך שנים והוא לא בדק ספציפית לגבי אותה תקופה קטנה מה הנזק שהתרחש בה וכי " **שבוע ימים זה לא זמן מספיק בשביל לקבוע חוות דעת לגבי התפתחות של נזקים**" (עמ' 7).

על כן, גם אם היה התובע מוכיח, כי פרץ פעל שלא כדיון, לא הוכח כי פעולתו זו גרמה לנזק הנטען.

השמאי מטעם התובע שמאי אלוף (להלן: "אלוף") העיד בפניי ומעדותו עלה כי בחר בגידולי עגבניות לאחר ששאל מומחים אחרים מה כדאי לגדל בצפון, הוא מעיד כי הדבר דורש התמחות וידע מיוחד כדי שיוכל החקלאי להפיק רווח מגידולי עגבניות, למרות שלא ראה תכנית עסקית של התובע לגדל

עגבניות ולא ידע אם לתובע יש ידע בכלל בגידול עגבניות אלא רק הניח זאת ואף העיד כי התובע אמר כי הוא רוצה להתעסק בתבלינים אך בכל זאת ערך את חוות הדעת בהנחה כי יגדל עגבניות, המומחה לא בדק אם לתובע יש ציוד מתאים לגידול זרעים וגם לא בדק אם קיימים חוזים לתובע.

המומחה בעצם בנה תכנית לגידול סוגים המניבים רווח לדעתו מבלי להתחשב ברצון התובע ותוכנותיו וחוות דעתו לא מבוססת על מצב אמתי שהתובע התכוון ורצה שיהיה. (ראה עדותו עמ' 40-42).

אומדן הנזקים אם כך בנוי על תיאוריה ולא מצב עובדתי המבוסס על נתונים של התובע ועל כן אינו יכול לשמש כראיה בעלת משקל לצורך בדיקת נזקי התובע.

משהגענו למסקנה, כי התובע לא הוכיח את נזקיו אין מקום לדון בחוות הדעת הנגדית של המומחה מדלסי, למרות שלגופו של עניין אין בה כדי להפריך עדויות התובע מאחר ומעדויות עולה כי הוא לא צילם את המשטחים של התובע ספציפית ולא ידע לענות על השאלה מה סוג הקרקע במשטחים, ולא בדק טמפרטורה ואמצעי השקיה ולא מקורות מים ולא זווית שמש זריחה ושקיעה (ראה עדותו עמ' 68-70) כאשר כל הנתונים האלו משמשים כגורמים המשפיעים על היכולת לגדל עגבניות ובעצם חוות דעתו אינה יכולה להועיל לנו להפרכת טענות המומחה מטעם התובע.

סוף דבר,

התובע כשל בהוכחת תביעתו ודינה להידחות.

גם דין הודעת צד ג' דינה להידחות.

משהגעתי לבחון שאלת ההוצאות, ועל אף שבסופו של יום התביעה נדחת, אני סבור כי הגורמים שאישרו את ביצוע הפרויקט, התנהלו בצורה שתרמה תרומה מכרעת ליצירת המצב המביך.

על כן אין צו להוצאות.

לשלוח לצדדים.

דאוד מאזן 54678313

ניתנה היום, ד' כסלו תשע"ג, 18 נובמבר 2012, בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)